

Rechtvaardige rechters

Rechters die mensen ter harte nemen

„In 2011 telden wij in België 11.609 nieuwe bewindvoeringen, in 2005 waren dat er nog 6.265”, leren wij uit het nieuwe boek ‘Kwetsbaren in het recht - Voorlopige bewindvoering: de juridische bescherming van kwetsbare personen’ van Jan Nolf, erevrederechter over het kanton Roeselare.

Het aantal mensen dat een bewindvoerder toegewezen kreeg, is dus op enkele jaren tijd zo goed als verdubbeld. Deze enorme stijging is deels te verklaren door een steeds ouder wordende bevolking, een complexere samenleving waardoor alsnog meer mensen ‘kwetsbaar’ zijn voor mogelijke (financiële) misbruiken, het feit dat mensen beter geïnformeerd worden over juridische beschermingsmogelijkheden en het taboe daaromtrent verdwijnt, ...

Voor alle duidelijkheid: een voorlopige bewindvoering kan pas toegekend worden als er sprake is van een ‘gezondheidsprobleem’. Ouderdom op zich bijvoorbeeld of het hebben van een licht verstandelijke handicap, is geen reden om een voorlopige bewindvoerder aan te vragen. Voorwaarde is dat de persoon ‘omwille van zijn gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of permanent niet in staat is zijn goederen te beheren’.

Op de vooravond van een nieuwe wetgeving.

In 2003 werd de wetgeving op de voorlopige bewindvoering, die dateert van 1991, in beperkte mate aangepast. Sindsdien gebeurde er op wetgevend vlak zo goed als niets meer. An-

dere en al oudere juridische beschermingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de verlengde minderjarigheid (1973) beantwoorden niet altijd meer aan de noden van mensen. Bovendien komt een grote groep van mensen hiervoor niet in aanmerking.

Ondertussen kenden wij wel een hele evolutie wat betreft, voor onze sector, ‘kijk op handicap’, inclusie, burgerrechten, emancipatie van personen met een handicap, ... En neemt het aantal mensen met bijv. dementie of psychische problemen die nood aan bescherming hebben alsnog toe. Er waren veel redenen om werk te maken van een eigentijdse wetgeving voor de juridische bescherming van mensen die dit om een of andere reden nodig hebben. Een nieuwe wetgeving staat nu echt voor de deur. In Handiscoop van mei hebben we al een tipje van de sluier opgelicht. Maar zo vlug het nieuwe wetsvoorstel, hopelijk nog deze maand, ook de zegen van de senaat krijgt, zullen wij je via dit blad verder informeren.

‘Kwetsbaren in het recht’

In het zicht van deze nieuwe geharmoniseerde wetgeving, grotendeels geba-

Jan Nolf blikt terug op 25 jaar ervaring met de voorlopige bewindvoering.

seerd op de huidige wetgeving op de voorlopige bewindvoering, komt het boek ‘Kwetsbaren in het recht’ als groepen. Net geen vijftig jaar lang was Jan Nolf vrederechter in het kanton Roeselare. Op een eerlijke, ongezouten, maar gefundeerde wijze blikt hij in zijn boek terug op een jarenlange ervaring met het toekennen en organiseren van de voorlopige bewindvoering. Ook als binnen enkele maanden een nieuwe wetgeving in de praktijk wordt gebracht, blijft de inhoud van dit boek actueel. Want Jan Nolf behandelt in zijn boek gedetailleerd een aantal thema's die met de nieuwe wetgeving niet zullen veranderen.

Zijn betrokkenheid bij mensen op wie deze wetgeving van toepassing is, verwoordt Jan Nolf treffend in het voorwoord van zijn boek: ‘Voorlopige

bewindvoering, de vrederechterlijke bescherming van kwetsbare medemensen, is de bevoegdheid die vrederechters wellicht het pijnlijkst dicht bij de burgers brengt: van ziekenhuisbed tot keukentafel, van intensive care tot pluche salons, bij ontroerde families of vereenzaamde enkelingen.

De comapatiënt die voor het ongeval nog een fitte wielertoerist was. Of de verslaafde mid-lifer, jarenlang door drugs of alcohol verteerd. Of zoveel wegglijdende Alzheimers, van wie ik me de trage glimlach nog goed herinner (...) Je dringt in de privésfeer door en probeert een 'bezorgde rechter' te zijn in de Angelsaksische betekenis: 'a judge who cares' ('een rechter die mensen ter harte neemt') ...'

In zijn boek neemt Jan Nolf de huidige wetgeving, vanuit alle mogelijke invalshoeken, kritisch onder de loep. Hij staat uitgebreid stil bij een aantal knelpunten waarmee hij in de dagelijkse praktijk te maken had en stoffeert die met recente rechtspraak. Drie grote thema's springen er uit:

- De medische inbreng. Jan Nolf heeft het over een 'tandembeoordeling' waarbij de procedure slechts kan ingesteld worden wanneer de medicus via een verslag eerst zijn inbreng heeft gehad, waarna de rechter oordeelt. Je kunt stellen dat de arts 'de deur openzet' en de vrederechter beslist of men het systeem 'binnengaat'. Maar om een correcte beslissing te kunnen nemen moet de vrederechter wel over relevante medische gegevens beschikken. Thema's als beroepsgeheim, de noodzaak van verder onderzoek door de vrederechter wanneer een degelijke medische verklaring ontbreekt, ... komen in dit hoofdstuk aan bod.
- De territoriale bevoegdheid van de vrederechters. De wetgever heeft deze bevoegdheid toevertrouwd aan de lokale 'nabijheidsrechter' met als doel de drempel voor de belanghebbenden en familieleden zo laag mogelijk te houden. Toch blijkt het in de praktijk vaak anders te verlopen. Jan Nolf pleit dan ook voor een spontaan onderzoek door de vrederechter van zijn bevoegdheid in alle fases van de bewindvoering, opdat altijd de 'nabijheidsrechter' zou oordelen.

- De kosten van zowel de eigenlijke procedure als de kosten voor de bewindvoerder. Op dit vlak gaat Jan Nolf lijnrecht in tegen de hoge tarieven die via het Tijdschrift voor vrederechters gepromoot worden, vooral door de Franstalige vrederechters. Samen met hem hopen wij dat in de uitvoeringsbesluiten van de nieuwe wetgeving deze materie op een duidelijke en voor de beschermde persoon rechtvaardige wijze geregeld wordt.

Als organisatie die de belangen van personen met een handicap en hun

Je dringt in de privésfeer door en probeert een bezorgde rechter te zijn.

gezin altijd centraal stelt, waren wij erg tevreden over een aantal cassante uitspraken in dit boek. Wij hopen dat de inhoud en draagwijdte ervan goed begrepen zullen worden door degenen die dit tot nu toe niet willen begrijpen ...

- 'Het is, als algemene trendbreuk met een dubieus verleden uitdrukkelijk niet de bedoeling dat de bewindvoering een opdracht wordt voor advocaten die beroepsmatig op grote schaal dergelijke taken zouden vervullen.
- 'Het voorlopig bewind wordt ingesteld in functie van de beschermde persoon en niet om toekomstige erfenissen veilig te stellen'.
- Louter fysieke problemen volstaan niet voor de aanstelling van een bewindvoerder. Casman merkt op dat motorische problemen op het praktische vlak wel het 'eigen optreden tot beheer van goederen beletten (...) maar niet het uiten van een eigen wil met betrekking tot dat beheer'.
- 'Bewindvoerders zijn meer dan boekhouders'.
- 'Een kritische zelfbevraging van de vrederechter lijkt op zijn plaats, des te

meer in het vooruitzicht van een naderende hervorming'.

- Enz. enz.

Een aanrader!

'Kwetsbaren in het recht' is een juridisch werkstuk. En wij geven het eerlijk toe ... de stukken over de recente rechtspraak waren moeilijk. Maar dit boek bevat zoveel interessante tips voor de (toekomstige) praktijk van de bewindvoering en zoveel concrete informatie die ook 'niet-juristen' helpt om deze complexe materie onder de knie te krijgen. Zo vinden wij achteraan in het boek alle nodige kant- en klare formulieren mét een praktische, eenvoudige toelichting voor de 'leek'.

Wat wij vooral waarderen is dat Jan Nolf er als geen ander in slaagt om de menselijke kant van deze juridische materie en de noodzaak van 'nabijheid' en een 'warme betrokkenheid' bij de beschermde persoon te verwoorden. Deze betrokkenheid wordt niet alleen verwacht van de familiale bewindvoerders, ook van de aangestelde juridische bewindvoerders én van de vrederechters die in de nieuwe wetgeving een nog grotere verantwoordelijkheid krijgen!

Lief VANBAEL

'Kwetsbaren in het recht. Voorlopige bewindvoering: de juridische bescherming van kwetsbare personen' van Jan Nolf is een juridische uitgave van uitgeverij UGA. Dit boek telt 196 bladzijden en kost 45 euro. ISBN-nummer: 9789089772749.

